

Yëkkuö kitule hebreowak a Hebreos

Yëkkuö i' kite Israel aleripa erblé Jesúś mik e'pa a. Ñies ie'pa kiè hebreowak ena judiowak. Kë yi wä ijcher yi tö yëkkuö i' kit. Pë' wele tö ibikeitsè tö Pablo tö ikit. Wele skà tö ichè tö Bernabé tö ikit. Wele tö ichè tö Apolo tö ikit erë kë s'wä ijcher yi tö ikit. Wele tö ibikeitsè tö ikite Roma wakpa tö Jerusalén sulu'o'wä e' yoki duas dabom kuryök Jesúś kune'bak e' ukuöki (70 D.C.).

Israel aleripa erblé' Jesúś mik e' kuékì e'pa bak weinuk. Ie'pa welepa éna ierblö Jesúś mik e' olo'yak tå ishkakne Moisés ttè dikja. E' kuékì yëkkuö i' kite ie'pa a ikimorak e' tkökwa darërëe Jesúś mik. S'kitöukwakpa tö ie'pa wöbla'weke tö Jesúś kë diché ta' ie'pa kimoie, e' kuékì ie'pa kawötå ie'pa erblö imik e' olo'yök. E' kuékì yëkkuö i' kite Jesúś mik erblökwakpa a Jesúś kkachoie ie'pa a i' es: Skëköl e' kkaché se' a Jesúś wa as se' éna iar buaë. Ká iaiqae tå ie' utbitu se' tå ittekölpa wa ena ibiyöchökawakpa wa ena Moisés wa, erë bataie tå iut se' tå ilà eköl ë Jesucristo e' wa.

E' kíie tå ká iaiqae Skëköl tö iyë'bak tö ie' kablörane Israel aleripa a. E' wà tka Jesucristo wa e' chè yëkkuö i' tö. Ñies sacerdotepea tö iyiwak jcheke Jerusalén ká bit ekkë judiowak nuì olo'yoie. Iyi-wak jchérke e' kë diché tå se' nuì paiklottsa da'aie. E' kuékì ie'pa tö ijcheke kékraë erë e' kë dör buaë shutë Skëköl wöa. E' kuékì Jesucristo kötewa etökicha ë se' nuì paiklottsa, e' je' dör buaë shutë

Skëköl wö_a. E' kue_{kj}i Jesús dör ibua'ie. E' kue_{kj}i se' kawötä erblök ie' mik ena ie' ë kawötä ttö iutè. I'ñeta ie' tkër Skëköl wörki se' tté chök Skëköl a. Ie' dör ibua'ie e' kue_{kj}i Israel aleripa erblé ie' mik e'pa kë kawötä ie' olo'yök. Ie' wa iyé tö ñala yö' se' a döka ikaska'. E' kue_{kj}i se' kawötä senuk e' meulettsa weinuk erblè Jesús mik e' kue_{kj}i. Se' tö ie' watéttsa e' t_a Skëköl tö se' shuleraë wës ie' tö Israel aleripa shuli' es.

Skëköl ut se' t_a ilà wa

¹ Skëköl utbitu_t tajë se' yëpa bak ká iaiaqë e'pa ta ittekölpa wa. Ie' utbitu_t ie'pa t_a tajë kuq'k_i kuq'k_i.

² Erë i'ñe t_a, mik ká i' erkewatke e' kewö ska' t_a, ie' tté se' t_a iwák alà patkë'itö ká i' k_i e' wa. Tsawe t_a ie' tö íyi ultane yö' ilà t_a ñita. Ñies ie' tö ilà tkë'kabak as íyi ultane dö ie' ulà a aishkuö t_a.

³ Skëköl Alà dör iyé olo tajë e'. Wës Skëköl dör e' suë ie' dör. Íyi ultane kicha a'tser ie' w_a ittè diché tajë e' wa. Se' nu_u paikléttsaítö e' ukuök_i t_a ie' tkék_a ká jaì a dalöiërt_a tajë Skëköl ulà bua'kka.

Skëköl Alà olo t_a' tajë shute Skëköl biyöchökawka_{tsata}

⁴ E' wa iwënewa_t tö Skëköl Alà dör Skëköl biyöchökawka_t tso' ká jaì a, e'pa kos tsata. Es ñies wës Skëköl tö ie' kië iwák alà, e' dör bua'iewa_t wës ie' tö ibiyöchökawka_t kië e' tsata.

⁵ Skëköl yëkkuö k_i itso' kitule tö Skëköl tö iché ilà a:

“Be' dör ye' alà;
i'ñe yö ikkachétke tö ye' dör be' yé.”*

* ^{1:5} Salmo 2.7

Erë ttè e' kĕ y  ule ie' w   ibiy  ch  kwakpa isie a. Nies Sk  k  l y  kku   k   Sk  k  l t   il   tt   ch   i' es:

“Ye' t   ichera   t   ye' d  r ie' y  ,
et   ie' d  r ye' al  .”[†]

Er   Sk  k  l k   wa ibiy  ch  kwakpa isie tt   y  ule es.

6 Nies mik ie' t   il   ek  l   me, e' patkeketke k   i' a,
et   ie' t   it   y   i' es:

“Ye' biy  ch  kwakpa ultane k  w  t   ie' dal  i  k
tai  .”[‡]

Tt   ekk   k  s kueki se' w   ijcher t   Sk  k  l Al   d  r
Sk  k  l biy  ch  kwakpa ultane ts  t  .

7 Mik Sk  k  l t   ibiy  ch  kwakpa tt   cheke, et   ie'
t   ich   i' es:

“Ye' t   ye' biy  ch  kwakpa patkeke w  s siwa   bats  r
es,
e'pa d  r ye' kan   m  sopa patkekey   w  s bö' w  rkua
w  n  ar es.”[§]

8 Er   ie' t   il   tt   cheke i' es:

“A Sk  k  l, be' t   s'w  ettse  ke s'bl  ie e' d  r y  obi  !

Be' t   s'w  ettse  ke y  esy  s  .

9 Sene y  sy  s   dal  r be'   na, er   sene sulu ar sulu  
be'   na;

e' kueki, ye' d  r be' K  k  l, e' t   be' kl  'w   t   tts  'ne
bua   m  y   be' a tai   be' male  pa ultane
ts  t  .”*

10 Nies Sk  k  l t   il   tt   cheke i' es:

“A K  k  l, ts  we t   be' t   k   i' y  ,

nies k   ja   ena i k  s tso' ik   e' y   be' w  k t  .

11-12 E' k  s ch  rawa erdawa w  s datsi' nurw   t  
i  rwa es,

[†] **1:5** 2 Samuel 7.14; 1 Cr  nicas 17.13 [‡] **1:6** Deuteronomio 32.43

[§] **1:7** Salmo 104.4 ^{*} **1:9** Salmo 45.6-7

e' kos manerdattsawa wes s'datsi' mane'wè ta
iwötrèwà es.

Erë be' tso'tke kenet. Be' kë manerpattsawa, be' ser
michoë."[†]

¹³ Skëköl tö iché ilà a i' es:

"Be' e' tköser ye' ulà bua'kka
dò mik ye' tö be' bolökpa mérö be' klò dikjà età."[‡]

Erë Skëköl kë wà ttè e' yëule ibiyöchökawakpa isie a.

¹⁴ Skëköl biyöchökawakpa dör wes siwà' es kë wèrta'.
E'pa kos kaneblöke Skëköl a. Ie' tö ie'pa patkeke
wépa tsatkérdaë, esepa kimuk. E' kueki ie' kë wà
ttè ese yëule ie'pa isie a.

2

Skëköl Alà tté buaë e' kawötà dalöiè

¹ Skëköl Alà dör íyi ultane tsatà, e' kueki se' ké e'
tkökwa darérë ie' tté buaë moki ttsëule se' wà, e' a
as kë se' mi'ne wes kanò èmi di' ki es.

² Skëköl tö ittè dalöiëno, e' me'atbak
ibiyöchökawakpa wa se' yëpa bak kà iaiaë e'pa a.
Wépa kos kë wà ttè e' dalöiëne', e' nuí ki ie'pa
weine wes ikawötà weinuk es.

³⁻⁴ Es ibak ie'pa tà, erë Skëköl Alà tté buaë, e' ë wa
se' tsatkérmi, e' dör ttè bua'iewà ttè ultane tsatà.
S'tsatko tté, e' tsá yë' Skéképa Jesús wák tö. Wépa
tö ttè e' ttsë', e'pa tö iyë'ne se' a tà iwà kkachérakitö
tö e' dör ttè moki. Nies ì kë or yi a ese o' Skëköl tö
ie'pa wa taië kua'ki kua'ki iwà kkachoie tö ì ché
ie'pa tö e' dör moki. Nies Wiköl Batse'r wa ie' tö
imé se' a kanebloie buaë ie' a taië kua'ki kua'ki wes
ie' ki ikiane es. E' wa ie' tö iwà kkaché tö ie'pa ttè

† **1:11-12** Salmo 102.24-27 ‡ **1:13** Salmo 110.1

dör moki. Ttè e' wà kë dalöiène se' wä, e' ta ¿wes se' tkömisshkar inuí ulà a?

Jesús dë'bitu se'yamiie

⁵ Aishkuö tå ká i' mane'werattsane Skëköl tö buaë pa'li, e' chök sa' tso'. Skëköl tö ibikeitsbak tö ká pa'ali e' kë merpa ibiyöchökawakpa a as ie'pa dö iwökirpaie.

⁶ Kë idör es. Ie' tö ibikeitsbak tö imerdaë s'ditsö ulà a. E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkkuö ki es, e' tö ichè:

"A' Skëköl, ¿S'ditsö dör yi? ¿Iök e' ska' be' er de?
¿Wes ie'pa ki be' tkine?"

⁷ Erë ekuölö ë ie'pa yö' be' tö be' biyöchökawakpa dikia diöshet tsir.

Erë ie'pa yö'bö olo tå' tajë dalöiërtå' tajë.

⁸ Ie'pa tkë'kä be' tö íyi ultane yö'bö e' wökirie."*

Yëkkuö e' ichè tö Skëköl tö se' tkë'kä íyi ultane yö' ie' tö e' wökirie. "Íyi ultane" e' wà kiane chè tö kë iku', e' kë ku' se' ulà a. Erë j^ñe tå kam se' tö isaqwä es.

⁹ Erë se' wä ijcher tö i ché yëkkuö e' tö, e' wà tka Jesú wa. Ie' yöne s'ditsöie, e' wöanewa Skëköl biyöchökawakpa dikia diöshet tsir ekuölö ë. Skëköl er buaë ché se' a, e' kueki ie' tö Jesú me'ttsä ttewa sulitane nuì skéie. Jesú weine siarë kötewä se' skéie, e' kueki Skëköl tö ie' kika'kä tajë, tkë'kä íyi ultane bluie dalöiërtå' tajë.

¹⁰ Skëköl dör íyi ultane wì, e' kos tso' ie' wa ñies ie' a. Ie' ki ikiane tö se' tajë dör ie' ala'r esepa dö ie' tå ñitå olo tå' tajë. E' wawé ie' tö Jesucristo wa. E' kueki buaë idir ie' a tö Jesú weine kötewä

* **2:8** Salmo 8.4-6

s'tsatkoie. Es ì kos kiane Skëköl kì tö Jesús tö iwè
s'tsatkoie, e' wéitö seraq.

¹¹ Jesús ena se' batse'wékeitö, e'pa Yé dör eköl ë,
e' dör Skëköl. E' kueki Jesús dör Skëköl Alà, e' kë
jaëne ichök tö se' dör ie' elpa ena ie' kutapa.

¹² Es itso' kitule Skëköl yékköö kì wé ie' tö ichè
Skëköl q i' es:

"A Skëköl, ye' tö be' tté cheraë ye' elpa ena ye'
kutapa q.

Mik ie'pa ñì dapa'uke, eta ye' tö be' kíkerakq ttsè
wa ie'pa kukua."[†]

¹³ Nies iskà tso' kitule Skëköl yékköö kì wé Jesús tö
ichè i' es:

"Ye' erblöraë Skëköl ë mik."[‡]

Nies ichéitö:

"Íe ye' dur, wépa me' Skëköl tö ye' q ala'rie, e'pa
tq."[§]

¹⁴⁻¹⁵ Se' dör Jesús icha. Erë se' dör s'ditsö ë. Se'
ulitane serkeiq tq suar s'duðwq yóki, e' wä
se' tso' klöulewq. E' kueki Jesús yóne s'ditsöie. Ie'
dë'bitu e' muktsq ttèwä se' skéie e' alokaie bë iane
s'duðwq wiie e' ki. Es ie' tö se' tsatkée, se' suar
s'duðwq yóki, e' ulà a.

¹⁶ Iwénewä buaë tö Jesús kë dë'bitu Skëköl
biyöchökawpa kimuk. Ie' dë'bitu se' dör se' yé bak
ká iaiqë Abraham, e' aleripa kimuk.

¹⁷ E' kueki ie' yóne s'ditsöie wes se' es as
ie' dò sacerdote kibiie se' tté chök Skëköl q e'
wakanewekeitö yësyësë. Ie' dör s'ditsö wes se' es, e'

[†] 2:12 Salmo 22.22

[‡] 2:13 Isaías 8.17

[§] 2:13 Isaías 8.18

kuékì ie' tö se' suéké er siarë wa. Ie' wák e' me'ttsa ttèwà se' skéie as se' nuù olo'yar se' ki.

¹⁸ Ie' weinebak ñies ie' erkiöone ì sulu wamblök, e' kuékì iñe tå wépa erkiöörke ì sulu wamblök, esepa kímermi buaë ie' a.

3

Jesús dör Moisés tsata

¹ A yamipa, a' batseo' Skéköl tö. Ie' tö a' klöö'ñak as a' dö ie' ichaie. Jesús bikeitsö bua'ie. Se' tö ichekeka tö ie' dör Skéköl tteköl bua'ie ena se' sacerdote kibi mik se' erblöke e'.

² Skéköl tö ie' tké'kä kaneblök se' sacerdote kibie e' wakanewítö yësyësë wës Moisés tö, kanè me' Skéköl tö ie' a, e' wakaneo' yësyësë es. Køs ì kiane wë Skéköl wé a e' o' Moisés tö yësyësë.

³ Erë Jesús dalöiértä' taïjë tkökä Moisés tsata wës u wák dalöiér tköka u tsata es.

⁴ Se' wà ijcher tö u ultane yué yile tö, erë Skéköl dör íyi ultane yuökwak.

⁵ Moki Moisés kaneblë' yësyësë Skéköl wé a ikanè mésoie. Ì o' ie' tö, e' wa ie' tö ì buaë kkachera Skéköl tö aishkuö tå Cristo wa e' klea'.

⁶ Erë Cristo dör Skéköl wák alà, e' kaneblöke yësyësë se' dör wës Skéköl wé es e'pa wökirie. Ì buaë yë' Cristo tö tö idioä se' a, e' wà panekesö kröröe ttsë'ne bua' wa kë tö ilo'yë, e' tå moki se' dör Skéköl icha.

A' e' kkö'nú Skéköl kë watarttsa

⁷ E' kuékì, ì ché Wiköl Batse'r tö Skéköl yëkkuö ki, e' wà iütö buaë. E' tö ichè i' es:

"Ì cheke Skéköl tö e' ttsé a' tö iñe tå,

8 eta ke a' er darë'ukwa iyöki wes a' yépa bak ká iaiaë es.

Ie'pa e'ka'ka e' uk kësik kësik Skëköl wöa.

Ie'pa tö ie' wöñatkë ká sir poë wé ke yi sërku' taië e' ké a.

9 Skëköl tö iché tö duas döka dabom tkëyök (40), e' dalewa ye' tö ike or yi a ese wé taië ie'pa se'woie, ie'pa kkö'noie, erë ie'pa tö ye' wöñatkë taië.

10 E' kuekui ye' uluneka taië ie'pa kí eta ye' tö ie'pa ché i' es:

'Kekraë ie'pa ke kí ikiar tö ye' ie'pa wëttsë, ie'pa ke senak wes ye' kí ikiane es.'

11 E' kuekui ye' uluneka ie'pa kí eta ye' iché tö ie'pa ke döpawa wé warma ie'pa enuwëke ye' tö ee."*

12 A yampa, a' e' kkö'nú dö' a' isie er sulurwa ta a' ke erblöia Skëköl chök e' mik ta a' e' batsötsa iyöki.

13 E' skérie a' nì er diché iö kekraë s'utsätkë kewö tso'ia jüne ta e' dalewa. A' tö iü es as ke a' isie e' kitö'u sene sulu wa ta a' er darerwa Skëköl yöki.

14 Se' erblö Cristo mik buaë kekraë dö ibata ekkë wes kuaë es, e' ta moku se' tso' ie' ta. E' kuekui a' nì er diché iö buaë.

15 Skëköl yëkuö tö iché i' es:

"I cheke Skëköl tö e' ttsé a' tö jüne ta, eta ke a' er darë'ukwa iyöki wes a' yépa bak ká iaiaë es.

Ie'pa e' ka'ka e' uk kësik kësik Skëköl wöa."†

16 Wépa tö Skëköl ttö ttsë erë ie'pa e' o' ie' wöa kësik kësik, ¿e' wakpa dör yi? ¿Ke dör ie'pa ultane yë'ttsa Skëköl tö Egipto Moisés wa, e'pa ë?

* **3:11** Salmo 95.7-11 † **3:15** Salmo 95.7-8

17 ¿Yi kíj Skëköl ulune dõ duas dabom tkëyök (40)?
¿Kédör ie'pa tö i sulu wamblë' ká sir poë wékée kéyi
serku' e' añ e'pa ë? E' nuí kíj idurulune.

18 ¿Yi añ Skëköl tö ichétke: "A' kée döpawä wé
warma a' enuweke ye' tö ee"? ¿Kédör ie'pa tö ie'
tté dalöseowä e'pa ë?

19 Es se' tö isué tö ie'pa kée erblëne ie' mik, e' kuëki
ie'pa kée dë'wä wé warma Skëköl tö ie'pa enuweke
ee.

4

1 Nies Skëköl kablë' se' añ tö se' döwämi ie' tö se'
enuweke e' añ. E' kuëki e' tso'ia e' dalewa se' kawöta
e' kkö'nuk tajë dö' se' wele kée ulà añ idõ.

2 Se' añ Skëköl tté buaë e' pakane wes ie'pa bak ká
iaiaë, e'pa añ ipakane es. Erë ie'pa kée erblëne imik,
e' kuëki tté buaë ttsë' ie'pa tö, e' kée dör liie bua' ie'pa
añ.

3 Se' erblé Skëköl mik, e'pa dörawä ie' tö se'
enuweke e' añ. Erë wépa kée erblöku' ie' mik, esepa
ché Skëköl tö iyëkkuö kíj i' es:

"Ye' ulunekä ie'pa kíj eta yö ichétke
ie'pa kée döpawä wé warma ie'pa enuwekeyö ee."*

Ie' tö iché es, erë ie' kanè enewa mik ká i' yöne one
eta.

4 Skëköl tö íyi ultane yö' dõ ká teröl. Ká de kul ta
ie' eni'. Es itso' kitule wele Skëköl yëkkuö kíj. E' tö
ichë:

"Ká de kul eta i kos yö'bituitö e' yöne one, e' kuëki
diwä e' wa ie' kée kaneblëne."†
E' kuëki se' wä ijcher tö moki Skëköl tö se' enuweke
e' tso'tke.

* **4:3** Salmo 95.11 † **4:4** Génesis 2.2

- 5** Erë ttè kitule chétkeyö, e' kì Skëköl tö ichè:
“Ie'pa kë döpawä wé warma ie'pa enuwëkeyö ee.”[‡]
- 6** Es se' wä ijcher tö Skëköl tö se' enuwëke e' tso'tke se' a. Erë wépa q ttè buaë e' pakane kuaë, e'pa kë dë'wä, ie'pa tö idalöseqwä e' kueki.
- 7** E' ukuöki ta duas tka taië eta Skëköl tö ttè e' ë skà pakène se' a ì kit se' blú bak kiè David e' tö e' wa. Ttè kitule ñe' chétkeyö, e' dör i' es:
“Ì cheke Skëköl tö e' ttsé a' tö j'ñe ta,
e' ta kë a' er darë'ukwä iyöki.”
- Es se' isuë tö ikewö skà mé Skëköl tö se' a as se' döwä ie' se' enuwëke e' a, e' kewö dör j'ñe.
- 8** Josué tö Israel aleripa enuúpa ie' kewö ska' ta, e'ma Skëköl kë wä ene skà yénene.
- 9** E' wà kiane chè tö Skëköl tö se' enuwëmi wes ie' eni' mik ká i' yö'itö eta es, e' tso'iqwépa dör ie' icha esepa a.
- 10** Wépa dewä Skëköl ene e' a, esepa enuraë wes ie' eni' es.
- 11** E' kueki se' ké e' diché iök shkowaq ene e' a as se' kë isie tö ñe'pa kë wä Skëköl ttè iutëne e'pa waköù.
- 12** Skëköl ttè dör ttsé'ka, diché ta' taië, e' tö iwakaneweke buaë tkökq tabè kà yaûle di'dië wi'kë iq'kë e' tsatq. Idökewä buaë dö se' er a, se' wíköl a. I kos dalërmik se' serke tso' blëule se' er a, ena ì kos bikeitsekesö, ese weblekettsaitö tö buaë idir ösulu idir.
- 13** Se' e' chörakq Skëköl a. Ie' yoki ì kos yö'itö e' kë a e' blënukwä. I kos tso' áie ie' wörkq. E' kueki se' e' tköwä darérë ie' ttè a.

Jesús dör se' sacerdote kibi buaë shute

[‡] **4:5** Salmo 95.11

14 Se' wā sacerdote kibi tso' eköl, e' dör sacerdotepa ultane tsatā. E' dör Jesūs, ie' dör Skëköl Alà. Ie' mineatke tso' ká jaì a se' tté chök Skëköl a. E' kueki se' kawötä e' tkökwa darerëe ie' ttè buaë klö'wekesö, e' a.

15 Se' sacerdote kibi e' wa se' wér siarë. Mik ie' bak senuk ká i' ki, eta erë ie' ma'oule ì sulu kos wamblök wes se' es, erë ie' kë wā ì sulu wamblène yës. E' kueki ie' wā ijcher buaë tö is s'ttsër mik se' ma'orke ì sulu wamblök eta.

16 E' kueki a' shkowā Skëköl wörki. Mik s'kimè kiane eta ikiðsö ie' a, kë suar ta'. Ie' tö se' sueke er siarë wa, e' kueki ie' tö se' kimeraë er bua' wa.

5

1 Wëpa dör sacerdotepa kibipa e'pa kos tso' shukitule iwakpa shuq kanebloie imalepa tté chök Skëköl a. Ie'pa kanè dör iyiwak jchëule ena ilè skà merke Skëköl a, ese wakanéuk imalepa nuì olo'yoie.

2 Ie'pa dör wës imalepa es. Ie'pa diché kë dë'ka buaë ì sulu wöklö'woie. Ie'pa weirke siarë wes imalepa weir ì sulu ulà a es. E' kueki imalepa kë wöblaule íyi buaë wa, arkedö ì sulu a këkraë, esepa wérmi siarë ie'pa wa.

3 Nies ie'pa wakpa tö ì sulu wambleta', e' kueki ie'pa kawötä iyiwak jchök mè Skëköl a ie'pa nuì ki nies imalepa nuì ki.

4 Kaneblök Skëköl a sacerdote kibiie, e' dör kanè buaë, dalöiërtä' taijë. Kë yi yörtä' sacerdote kibiie iwák er wa. E' shushteke Skëköl ë tö ta itkéka sacerdote kibiie wes ie' tö Aarón tkë'ka es.

5 E' sù Cristo kë e' tkëneka sacerdote kibiie iwák er wa e' kikokä. E' skéie Skëköl tö iché ie' a:

“Be' dör ye' alà;
 i'ñe ye' tö ikkacheke tö ye' dör be' yé.”*
 6 Ttè kitule skà tö ichè i' es:
 “Be' dör sacerdote kékraë wès Melquisedec ese
 es.”†

7 Mik Jesús tso'ia ká i' ki, eta ie' kköyë' Skéköl
 a tajë a neule wi'wië jè wa ì wa. Skéköl ë a ie'
 yërmittsa duèwà ulà a, e' kuëki ie' tö iki' Skéköl a
 tö ye' yöttsa iulà a. Ie' tö Skéköl dalöieke taië, ittè
 iuteke buaë, e' kuëki i kiéitö e' iuté Skéköl tö.

8 Erë ie' dör Skéköl Alà, erë ie' weine taië, e' wa
 ie' éna iane tö wès s'weir Skéköl ttè dalöiè kuëki.

9 Mik ì uk ie' patkène e' wéítö seraq, eta ie' de
 S'tsatkökwakie. Wépa tö ie' ttè iuteke, esepa kos
 tsatkè michoë ie' tö.

10 Nies Skéköl tö ie' tkékä sacerdote kibiie wès
 Melquisedec ese es.

A' erblöke Cristo mik, e' kë olo'yar a' tö

11 Ttè ese tso'ia sa' wà yëno tajë, erë kë a' éna
 ianuk bet, e' kuëki iwà pakè a' a e' dör darërëë.

12-13 Ká iajiaë a' erblë'mi Cristo mik, ikkë ta
 warma a' detke s'wöbla'ukwakpaie. Erë a' skà
 kianene wöbla'wè Skéköl ttè tsawe tottola ese wa.
 A' dör wès ala'rla es kë a chkè darërë ñar, tso' tsu' è
 mik. Kam a' a iwér tö ì dör buaë ì dör suluë.

14 E' skéie chkè darërë ese dör s'wöblauletke esepa
 a. Ie'pa a iwënetke tö ì dör buaë ì dör suluë. E' kuëki
 ie'pa éna iane mik ta buaë idir mik ta sulu idir.

6

1 E' kuëki Cristo tté tsá wa s'wöblane, e' è kë
 charia kékraë. E' skéie Cristo tté kí tso' taië, ese

* 5:5 Salmo 2.7 † 5:6 Salmo 110.4

wa se' kí e' yuõ as se' yör iskiē wës se' kibirwä es. Kë se' kàne e' wöbla'ukne Cristo tté tsá jchërtke se' wä, ese wa. Se' wä ijchërtke tö s'kawötä ì sulu nuí kí s'duowämì, ese kos olo'yök. Se' wä ijchërtke tö s'kawötä erblök Skëköl ë mik.

² S'wöskuè tté ena s'ulà mùka s'yamipa kí ese tté wa se' wöbla^o'netke. S'duulewä shkerdakane ena s'weir michoë ese tté jchërtke se' wä.

³ E' kuekjí kë se' e' wöbla'ukia ttè ese wa. E' skéie se' kí e' yuõ Cristo ttè skà tso'iä ese wa. Skëköl tö ikewö mé se' a, e' ta iwareäsö es.

⁴ Wépa wöa ká ñine'bak Cristo ttè wa, erë e'pa tö ilo'yé, e' ta ¿wes kawö mermine ie'pa a er mane'ukne? Ì buaë mé Skëköl tö se' a, e' kak ttsëule ie'pa wä. Wiköl Batse'r dë'ñak ie'pa kí.

⁵ Ie'pa éna iane tö Skëköl ttè dör buaë. Skëköl kewö olo ta' tajë datske aishkuö ta, e' diché kak suule ie'pa wä.

⁶ E' kos ttsëule ie'pa wä, e' watétsä ie'pa tö, e' ta ¿wes ie'pa dömine e' ska'? E' dör wës ie'pa tso'ne Skëköl Alà ttökwane wötewäne krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuök sulitane wö wa.

⁷ Se' dör wës të es. Íyi kuatkëne iki, kali yëne iki buaë, warma e' wà tskirmi buaë wà wörmi buaë wës iwák kí ikiane es. Të ese a Skëköl er buaë chöraë.

⁸ Erë të e' kí dika'chka tskine, kualkö tskine, ì tskine, e' ta e' kë dör lie bua'. Kukur ta iwayénarketke ì sulu a ta inardawa.

⁹ A yamipa dalér tajë sa' éna, sa' ttöke a' ta es, erë moki sa' iklö'weke tö a' shköke buaë s'tsatkè ñalé kí. A' kë dör wës wépa tö Cristo watétsä esepa es.

10 Skëköl dör yësyësë. A' kaneblöke buaë ie' a. A' tö s'batse'r malepa kimeke buaë, e' wekeiaq a' tö buaë. E' wa iwënewaq tö moki a' éna Skëköl dalër. E' kos kë ska' ie' er chöpawa.

11 Erë sa' kj ikiane tö a' ultane tö, ì buaë weke a' tö, ese kj ù er bua' wa dö ibata ekkë. Es ì buaë kos panekesö, e' wà döraë a' ulà q da'qie.

12 Sa' kë kj ikiane tö a' bikër. E' skéie sa' kj ikiane tö a' dö wes wépa erblöta' moki Skëköl mik esepa es. Ì muk Skëköl kablë' se' a, e' wà panekesö enaë, e' wa iwà döraë se' ulà q.

Se' erblömi Skëköl kablë' se' a, e' mik

13 Mik Skëköl kablë' Abraham a, eta ie' kë kablëne yi skà ttö wa. Ie' kablë' iwák ttö wa, kë yi ku' ie' tsatq e' kueki.

14 Ie' tö iyë' Abraham q: "Moki ye' ichè tö ye' er buaë chöraë be' q taiq. Be' aleripa alöweraëyö taiq.*"

15 Ttè e' wà pané Abraham tö enaë ta Skëköl kablë'ia, e' wà de iulà q.

16 Moki mik se' tö ttè mé yi q, eta imekesö yi dör se' tsatq, ese ttö wa. Mik se' tö ttè métke es, eta ttè e' ki kë ì skà ku'ia chè.

17 Es ñies Skëköl kj ikiane kkachè wöshak wépa q ikablë' esepa q tö moki iwà döraë ie'pa ulà q, kë imane'wepaneitö yës. E' kueki ikablë' iwák ttö wa.

18 Es se' éna i^qane buaë tö Skëköl tö ittè mé se' q iwák ttö wa, e' kë mane'wepaneitö yës, ie' kë kachötq e' kueki. Ie' tö ittè mé se' q iwák ttö wa tö se' erblöke ie' mik e'pa tsatkeraëitö. E' tö se' er pableke buaë. Ttè e' wà paneke se' tö kröröë, e' q se' e' tköwq darëre kekraë.

* **6:14** Génesis 22.17

19-20 Ttè e' wà paneke se' tö, e' tö se' tkéwà darërëë wès tabechka tso' kanò wöklö'woie dayë shuà es. Jesúś mítane se' yöki kewe ká jaì a. Ee ie'tso' Skéköl wé kibi e' úshu batse'r tajë shute, e' a. Úshu e' kköiëule àr datsi' buririë shukuar e' wa, e' etmik ie' tso' se' tté chök kekraë Skéköl wörki. Es ie' de se' sacerdote kibi kekraë wès Melquisedec ese es.

7

Jesúś dör sacerdote kibi wès Melquisedec ese es

1 Melquisedec bak ká kiè Salem e' blúie. Ñies ie' kaneblé' sacerdoteie Skéköl dör íyi ultane tsata e' a. Abraham e' ali'kä blu'pa skel wà ilayök Lot minetser e'pa ki. Mik Abraham dotkene iu a, eta Melquisedec dettsa ie' ñaletsuk ta ikié Skéköl a as e' er buaë chö ie' a.

2 Ñies dalì kos dë'ne Abram ulà a ñippè shuà, e' blatéitö dökä dabop, e' eyök méitö Melquisedec a. S'kiè Melquisedec, e' wà kiane chè "sene yësyësë e' blú." Ñies ie' dör ká kiè Salem, e' blú. Salem, e' wà kiane chè "sene bërë," e' kuëki ñies ie' dör sene bërë blú.

3 Kë se' wà ijcher tö yi dör iyë, yi dör imì, yi dör iditsewö, mik ikune ö mik idu'wà. E' kos kë ku' kitule Skéköl yëkkuö ki. E' kuëki se' tö ichëmi tö ie' dör sacerdote kë erta'wa wès Skéköl Alà es.

4 Ibikeitsö buaë, e' ta a' wà ijcherdaë tö Melquisedec dalöiërtä' tajë sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa kos tsata. Abraham dör se' yë bak ká iaiaë dalöiërtä' tajë ese. Ñippè shuà ibolökpa dalì de ie' ulà a, e' blatéitö dökä dabop, e' eyök tsá méitö Melquisedec a.

5 Leví aleripa yé tsá dör Abraham węs Israel aleripa malepa es. Leví aleripa ē meneat sacerdotepaie. Ie'pa dör Israel aleripa malepa yamipa, erë itso' kitule Moisés ttè dalöiëno, e' ki tö Israel aleripa kos kawötä iiyi kos blatök dökä dabop, ta e' eyök tsá muk Leví aleripa a.

6 Skëköl kablë' Abraham a tö ie' döraë skëkëpa tajë. Erë Melquisedec kë dör Leví aleri, erë e' a Abraham tö iiyi tsá mé. Nies Melquisedec tö ikié Skëköl a as e' er buaë chö Abraham a.

7 Sulitane wä ijcher tö yi tö e' ché o'ka a, ese wák dör yi a iyëne e' tsata.

8 Israel aleripa tö iiyi tsá meke sacerdotepa duötä'wa esepa a. Erë Skëköl yëkkuö tö Melquisedec chè węs ie' tso'ia tssë'ka es.

9-10 Mik Abraham tö iiyi tsá mé Melquisedec a, etä Leví käm kyr. Erë se' tö ichëmi tö Leví aleripa bak tö iiyi tsá mé Melquisedec a Abraham wa, Abraham dör ie'pa yé tsá e' kuëki.

11 Ttè dalöiëno me' Skëköl tö Israel aleripa a Moisés wa, e' ichë tö Leví aleripa ē meneat sacerdotepaie Israel aleripa tté chök Skëköl a as e' tö ie'pa nuì olo'yö. Erë e' mú a nuì olo'yarmi se' ki seraä, e'ma kë sacerdote ské kua'ki kianeia. E' kuëki Skëköl tö sacerdote ské patké. E' kë dör Leví aleripa e' eköl węs Aarón es. Ie' dör sacerdote węs Melquisedec ese es.

12 Sacerdote węsepa ské maneone kuä'ki, e' ta ñies ttè dalöiëno tsá e' kawötä mane'wëtsä.

13-14 Sacerdote ské patké' Skëköl tö chèyö a' a, e' dör Skëkëpa Jesús. E' kë dör Leví aleripa eköl. Sulitane wä ijcher buaë tö ie' dör Judá aleri. Moisés

kĕ wā ì yëule tö Judá aleripa dōmi sacerdoteie. E' kuékì kĕ ie' aleri isie tkülekà sacerdoteie.

15 Sacerdote ské tkénékànne kua'ki wès Melquisedec ese es, e' tā se' éna iwà qne tö nies ttè dalöiëno meneat Moisés a e' maneonettsa.

16-17 Skéköl yëkkuö kí itso' kitule tö ie' tö Jesús a iché i' es:

"Be' dör sacerdote kékraë wès Melquisedec ese es."*

E' kuékì se' wā ijcher tö Jesús kĕ tkénékà sacerdoteie ie' ditsewö wa wès Moisés ttè kí itso' kitule es. Ie' de sacerdoteie ie' ser michoë, kĕ duötawā, e' diché wa.

18-19 Moisés ttè dalöiëno bak kenet, e' kĕ a yi onuk buaë yësyësë Skéköl wöa. E' kĕ diché tā', kĕ dör ie bua' ese woie. E' kuékì ttè e' maneonettsa. E' skéie ttè pa'ali wà panekesö kröröë e' dör ibua'ie ttè këchke tsata, e' wa se' e' batsowämí buaë Skéköl mik kĕ kí ì sulu nuí tā'ia.

20 Nies mik Skéköl tö Jesús tkë'kà sacerdoteie, età ie' kablë'iä iwák ttò wa tö ikaneblö michoë sacerdoteie. Ie' kĕ kablëne es sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa a.

21 Erë mik ie' tö Jesús tkë'kà sacerdoteie, età ie' kablë'iä iwák ttò wa ttè i' wa:

"Be' dör sacerdote kékraë.

Ye' kablé be' a ye' wák ttò wa, e' kĕ olo'yepayö yës."†

22 Es Skéköl kablë' Jesús a, e' wa se' wā ijcher moki tö ttè pa'ali mène se' a, e' dör bua'iewa ttè këchke mène Israel aleripa a e' tsata. Jesús wa se' wā ijcher yësyësë tö iwà suerasö.

* **7:16-17** Salmo 110.4 † **7:21** Salmo 110.4

23 Ņies sacerdotepa dör Leví aleripa, e'pa duötä'wā, e' kuekī ie'pa kě ą kaneblēne kékraë. E' kuekī ie'pa ské tkëulekā tajë.

24 Erë Jesúś ser michoë, e' kuekī ie' kě skéie yi tkënuukka.

25 Wépa kos shkökewā Skëköl wörki Jesúś batamik, esepa tté chök ie' tso'ie kékraë Skëköl ą, e' kuekī ie'pa kos tsatkérmi ie' ą buaë kékraë.

26 Es se' isué tö Jesúś dör sacerdote kibiie chökle. Ie' dör batse'r. Kě i sulu kū' iki, kě iaulekā sené sulusi wa. Ie' butsulettsa pë' sulusipa yoki. Škëköl tö ie' tkékā ká jai ą íyi ultane tsata. Sacerdote ese kiane se' ki.

27 Ie' kě dör wës sacerdote kibi malepa es. Ká bit ta ie'pa kawöta iyiwak jchök mè Skëköl ą ie'pa nuù kuekī. E' ukuöki ta iyiwak kí jchererakitö mè Skëköl ą imalepa nuù kuekī. Erë e' kos skéie Jesúś e' me'ttsa ttewa etökicha ē se' nuù patuoie, e' kě skà tköpaiā.

28 Wépa tkëulekā sacerdotepa kibiie Moisés ttè wa, moki e'pa dör wës s'malepa es, kě diché dë'ka e' kkö'nuk buaë yësyësë. Erë Moisés ttè kite, e' ukuöki ta Skëköl kablë' iwák ttö wa tö ie' alà tkërdakā se' sacerdote kibiie, e' dör se' sacerdote kibi yöbië bua'iewa yësyësë e'.

8

Jesúś dör ttè pa'ali me' Skëköl tö, e' wakanéukwak

1 I kos cheratse sa' tö e' wà dör i': Jesúś tso' se' wā sacerdote kibiie. Ie' tkër dalöiërtä' tajë ká jai ą Skëköl ulà bua'kka.

² Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' tso' iwakanéuk Skëköl wé batse'r chökle tso' ká jaì a e' a. E' kë yöne s'ditsö wá, e' yö' ie' wák tö.

³ Sacerdote kibi kos tkëneka iyiwak tso'rak iwá jchè mè Skëköl a ena ì skà mekerakitö, e' wakanéuk imalepa tsatkoie ie'pa nuì ulà a. E' kuëki Jesucristo kawötä ñies ilè muk Skëköl a se' tsatkoie.

⁴ Erë ie' kë tö ikaneweiku' ká i' a, iwakanewekeitö ká jaì a. Moisés ttè dalöiëno tö ichè tö Leví aleripa ë tkërkämi sacerdoteie. E' kuëki Jesús mú tö iwakaneweke ká i' a, e'ma ie' kë tkënukkä sacerdoteie, ie' kë dör Leví aleri e' kuëki.

⁵ Ì kaneweke sacerdotepa tö ká i' a, ese dör ibua'ie tso' ká jaì a, e' kleeke ie'pa tö ká i' a. E' dör wës ibak Moisés ta es. Mik Moisés tö u yueketke Skëköl a, eta Skëköl tö iché ie' a: "Ittsö, ì kos yuö wës be' a ikkayëne Sinaí këbata a e' suë." E' kuëki se' wá ijcher tö Skëköl wé kibi tso' ká i' a, e' dör ichökle tso' ká jaì a e' klí ë.

⁶ Erë Jesús tkëneka se' sacerdote kibii, e' wakanewekeitö buaë sacerdotepa tso' ká i' a e'pa tsata. Ñies ie' batamik ì muk Skëköl kablë' se' a ttè pa'ali wa, e' dör ibua'ie. E' kuëki ttè e' dör buaë shute ttè këchke tsata.

Ttè tsá mène Israel aleripa a, e' kë dalötä'ia

⁷ Ttè tsá mène Israel aleripa a, e' mú dör wë' as Skëköl tö se' kiðwá buaë, e'ma ttè skà pa'ali kë kianukiä.

⁸ Erë ie' isuë tö ie'pa kë wá ttè tsá mène ie'pa a, e' wá iutëne buaë. E' kuëki itso' kitule Skëköl yëkkuö ki e' tö ie'pa chè i' es:

“Skëköl tö ichè: Aishkuö tą kawö döraë,
e' kewö ska' tą ye' tö ttè pa'ali meraë Israel wakpa
a ena Judá wakpa a.

⁹ Ttè e' kë dör wes ttè tsá me' ye' tö ie'pa yëpa bak
ká iajaqë e'pa a es.

Ttè e' me'yö ie'pa a mik ie'pa ulaië'yö er bua' wa
ibak kloulewa Egipto e' yottsaie etä.

Erë ttè me'yö ie'pa a, e' wà kë iutëne ie'pa wa,
e' kueki ye' tö ie'pa me'at.

¹⁰ Nies Skëköl tö ichè:

Ttè pa'ali meraëyö Israel aleripa a aishkuö tą, e'
dör i' es:

Ye' ttè dalöiено e' merdaë ie'pa er a,
ta ie'pa tö iiüteraë er bua' wa iwákpa er wa.

Ye' döraë ie'pa Kéköl,
ta ie'pa döraë ye' icha.

¹¹ Ie'pa kos, tsitsirpa dö këkëpa,
e'pa batsdaë ye' mik.

E' kueki kë ikiarpai a tö yi tö iyamipa ö o'ka
wöbla'wei a as ibats ye' mik.

¹² I sulu kos wamblekerakitö, e' nuí olo'yeraëyö
ie'pa ki,

kë ibikeitsepai a.”*

¹³ Es Skëköl tö ichè tö ttè pa'ali meraëitö se' a. E' wa
ie' tso' ichök tö ttè tsá mène, e' dör këchke wöitewa.
I kos ianewatke këchke, e' bet ta kë iku'i a.

9

Cristo dewa Skëköl wé a ká jaì a se' tté chök

¹ Ttè dalöiено tsá me' Skëköl tö Israel aleripa a,
e' a ttè tso' tö wes ie'pa kawötä Skëköl dalöiè e'

* ^{8:12} Jeremías 31.31-34

wakanéuk. Ñies ie'pa wa u tso' etkue batse'r ká i'
a iwakanéwoie.

2 Ie'pa tö u yö' Skëköl dalöiè e' wakanéwoie, e'
blatérakitö böt. Úshu kewe e' kiè úshu batse'r. Úshu
e' a bö'wö taloka tso' et, ñies ka' tso' et, e' ki pan
meke Skëköl a, ese me'r.

3 Úshu ska tso' datsi' buririë shukuar, e' etmik, e'
kiè úshu batse'r tajë shute.

4 Úshu e' a ka' tso' yöule orochka wa íyi masmas
ña'woie Skëköl a e'. Ñies kalkuö tker ek, e' paiëulewa
orochka wa. Kalkuö e' shuqa tku' tso' etk yöule
orochka wa. Tku' e' a chkè me' Skëköl tö Israel
aleripa a kiè maná, e' kak tso' bleule. Ñies kalkuö
ñe' shuqa Aarón shko keli peri tskineka, e' tso' bleule.
Ñies ishuu ák tak tso' böt, e' kj Skëköl tö ittè dalöieno
kit. Kalkuö e' kiè Ttè Mène Nì AñKélkuö.

5 Kalkuö e' bata kj Skëköl biyöchökwak pik taq' kiè
kérub, e' diököl tulur böt. E' tö se' a iwa kkacheke
tö Skëköl olo tso' ee. Ipik meuleku kalkuö kköshto
bata kj, ee Israel aleripa nuu olo'yarke. Erë i' taq íyi
ekkë kë wa pakanuktsu ye' a iskië.

6 Es íyi ultane bak kaneoule buaë Skëköl wé a,
ta sacerdotepa bak shkökwa kekraë úshu batse'r e'
a iwakanéuk.

7 Erë sacerdote kibi, e' ë a kawö tso' shkowa úshu
ska tso' dör batse'r tajë shute e' a. Ee ie' döwami
etökicha ë duas wa duas wa. Mik ie' mi'kewa ee, eta
ie' wa iyiwak pë mi'ke mè Skëköl a e' nuu kj, ñies i
sulu wamble pë malepa tö kë wa jcher ie'pa wa,
ese nuu kj.

8 E' kos wa Wiköl Batse'r tö se' a iwa kkacheke
tö úshu batse'r, e' wakaneorkeiaq, e' dalewa kë suli-
tane döpawa úshu batse'r tajë shute e' a.

9-10 Ì kos kaneweke judiowak sacerdotepa tö ttè dalöiēno tsá mène ie'pa a, e' wa, e' dör chkeie, di'yeie, se' batse'weie, ese kos dör s'pa kikke ē batse'woie. E' tö se' kimeke kám ttè manerne e' dalewa ē. E' kuékì meke ie'pa tö Skëköl a idalöiè e' wakanéwoie, ñies iyiwak kos jcheke mè ie' a se' nuì ki, ese kos kë a wépa tö ie' dalöieke es, esepa erbikè pairinuk. Ie'pa ittsé tö inuì tso'ia ie'pa ki. Erë ì kos kaneweke ie'pa tö Skëköl wé a, e' tö ttè pa'ali mé Skëköl tö se' a Jesús batamik, e' wà kkacheke j'ñetä.

11 Cristo dë'bitubak. Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' dör ttè buaë pa'ali me' Skëköl tö se' a e' wakanéukwak. Ie' dur iwakanéuk Skëköl wé tso' ká jaì a, e' a. Skëköl wé e' kë yone s'ditsö wá, e' kë dör wës íyi tso' ká i' a es. E' kuékì Skëköl wé e' dör buaë shute itso' ká i' a e' tsata.

12 Etökicha ëme Cristo dewa Skëköl wé tso' ká jaì a e' shu batse'r tajé shute, e' a s'tsatkoie. Ì wé ie' tö ee, e' dör wë', kë ie' mi'pane iskà kanéukne. Mik ie' dewa ee, eta kë ie' wá chibo ö baka pë mìnè mè Skëköl a se' nuì ki. E' skéie ie' wák kötewá e' pë mí ie' wá. Es ie' tö se' yëttsa michoë se' nuì ulà a.

13 Wépa bak ttè këchke dikja, esepa iane ñá, e' ta chibo pë ö baka wë'ñë pë ese sklippeke sacerdotepa tö ie'pa ki ö isalema baka alaki pupula ña'weke ese muluchka diöblékä di' wa e' sklippekerakitö ie'pa ki. Moki e' tö ie'pa pa kikke batse'wéne paiklé.

14 Erë e' dör es, e' yita buaë Cristo pë diché ta' tajé iyiwak pë tsata. Skëköl Wiköl yöbië, e' batamik ie' wák e' me'ttsa ttewa se' skéie wës iyiwak kë ki ì sulu ku' mè Skëköl a ese es. Ie' pë tö se' erbikè paiklèmi ì

sulu nuí kí s'duöwámi ese yóki ás se' tö Skéköl chök e' dalöið.

15 Jesucristo dör ttè pa'áli me' Skéköl tö se' a, e' wakanéukwak. Ì sulu kos wamble' wépa bak ttè tsá mène e' dikia e'pa tö, e' nuí ulà a ie'pa yénettса Jesús kötewá krus mik e' batamik. Ñies e' batamik ì buaë yöbië muk Skéköl kablë' wépa klöö'bakitö ás idö ie' ichaie esepa a, e' döraë ie'pa ulà a.

16-17 Ye' tö iwà pakè a' a i' es: Kám s'duöwá e' yóki s'wöblane ì mekesö s'yamipa a, ese yékuö mukat. Yékuö e' wà kë merpa, yi tö imé ese tso'iä ttsé'ka e' dalewa. Iwak blénawá, e' ē ta imermi. E' kuékí s'kawötä isaukwá bua'ie tö yi tö imé, ese wák blénawatke yékuö e' wakanéwomi.

18 Es ñies ttè tsá mène, e' mène iyiwak jchëule e' pë tène ese wa.

19 Ttè tsá mène dalöiëno, e' wà paka' Moisés tö Israel aleripa kos a. E' ukuökí tå chibo ena baka wë'ñe pë shütuékaítö di' wa. E' sklippéitö yékuö ki Skéköl ttè dalöiëno tso' kitule e' kí, ñies e' sklippéitö Israel aleripa kos kí kal kiè hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsë rratulewá e' wa.

20 E' wekeitö tå icheramiitö i' es: "Pë i' dör iwà kkachoie tö ttè mé Skéköl tö se' a e' tsá kaneonemite."

21 E' sù Skéköl wé ena ì kos tso'iä Skéköl dalöiè e' wakanéwoie, ñies ese kí Moisés tö pë sklippé.

22 Mokí ttè dalöiëno tsá mène, e' wa tå tsir etå íyi ultane batse'wékene pë wa. Ñies e' tö ichè tö iyiwak jchëule ese pë kë tène, e' tå se' nuí kë olonuk se' kí.

23 Íyi tso' Skéköl wé tso' ká i' a e' a, e' dör ì tso'

Skëköl wé tso' ká jaì a, e' klí ë. Íyi ekkë kawöta batse'wè iyiwak jchëule mè Skëköl a, ese pë wa. Erë Skëköl wé a íyi tso' ká jaì a, e' kawöta batse'wè ì dör buaë shute iyiwak pë tsata, ese wa.

24 Ì buaë e' dör Cristo. Ie' kë dë'wà Skëköl wé shu batse'r yöne s'ditsö wà tso' ká i' a, e' a. E' dör ibua'ie tso' ká jaì a, e' klí ë. E' skéie ie' de ká jaì a Skëköl wé chökle e' a, ee ie' tso' Skëköl a se' tté chök.

25 Judiowak sacerdotepa kibipa, e'pa kawöta shkökwa Skëköl wé shu batse'r taië shute, e' a iyiwak pë muk Skëköl a se' nuì kì duas bik ekkë etökicha etökicha. Erë Jesús kë dë'wà taië wës ie'pa es.

26 Imú dör es, e'ma ká i' yöne dö ikkë ta, eta ie' kawöta e' muktsa ttewa duas bit ekkë. Erë e' kë dör es. E' skéie, i'ñe ta mik ká i' erkewatke, eta ie' de e' muktsa ttewa se' skéie etökicha ë se' nuì kos paiklottsa.

27 Sulitane a kawö meneat duökwa etökicha ë, e' ukuöki ta se' shulirdaë.

28 Es ñies Cristo e' me'ttsa ttewa etökicha ë, se' taië e' nuì paiklottsa. Ie' skà dörane, erë e' kë dör se' nuì shulök. Ie' dörane wëpa tso' ie' panuk esepa tsatkök.

10

Ttè dalöiëno kë a se' nuì pairinuktsa

1 Ttè dalöiëno mène ká iaiaë Moisés wa, e' dör ì bua'ie doi a se' a Cristo batamik aishkuö ta, e' biyö yëne. E' dör wës ilo es, kë dör iwà chök. E' kueki ttè e' kë a wëpa dökewa Skëköl ska' iyiwak jchök mè ie' a kékraë duas bik ekkë esepa batse'onuk da'a.

² Ttè e' mú a ie'pa nuù pairinettsà moki, e'ma ie'pa er kë tö ie'pa kkatepaià tà ie'pa kë tö iyiwak jchepaià mè Skëköl a.

³ Erë e' kë dör es. E' skéie mik ie'pa tö iyiwak jcheke mè Skëköl a duas bit ekkë, eta e' tö ie'pa er awekene i sulu wamblekerakitö ese ska'.

⁴ E' wà dör tö se' nuù kë pairirpattsà baka wë'ñe pë wa ena chibo pë wa.

⁵ E' kueki mik Cristo döketke ká i' a, eta i tso' kitule Skëköl yékkuò kì, e' chéitö Skëköl a, e' tö ichè i' es:

"Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a, e' kë kiane be' kì.

Erë be' tö ye' yueketke s'ditsöie chkà tà diché tà.

⁶ Iyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a ena ilè skà tso' mè be' a nuù paikloie, e' kë wër bua' be' wa."

⁷ E' ukuökì tà Cristo tö ichè Skëköl a:

"A Skëköl, i' ye' dur i kiane be' kì wè e' woie, wës ye' tté tso' kitule be' yékkuò kì es."*

⁸ Kewe ie' tö ichè Skëköl a: "Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a, ñies iyiwak jcheke ña'wè wa'ñe be' a nuù paikloie, ese kos kë kiane be' kì, kë iwër bua' be' wa." Erë ie' tö ichè es, erë ese kos yë'atbakitö dalöiè Skëköl ttè dalöiènò tso'tke kitule e' kì.

⁹ E' ukuökì tà ie' tö ichè: "A Skëköl, i' ye' dur i kiane be' kì wè e' woie." E' wa se' éna iane tö iyiwak jcheke ie'pa tö ttè tsà dikì ese kos skéttà Skëköl tö iské pa'ali mokàne, e' dör Cristo kötwà se' skéie e'.

* **10:7** Salmo 40.6-8

10 Ì kiane Skëköl kì e' wà o' Jesucristo tö. Ie' wák e' me'ttsaq ttèwà se' skéie etökicha ë, kë skà ttetawaiaq. E' kuëki Skëköl tö se' batseo'.

11 Kekraë judiowak sacerdotepa tö iwakaneweke. Ká bit tå ie'pa tö iyiwak jcheke mè Skëköl a sene sulu nuí ki. E' ë kaneweke ie'pa tö taië kekraë, erë e' kë a nuì pairinuktsaq.

12 Erë Jesucristo e' me'ttsaq ttèwà se' nuì skéie etökicha ë, kë skà ttetawaiaq, e' ukuöki tå ká jaì a ie' tkë'kä dalöiërtä taië Skëköl ulà bua'kka.

13 Ee ie' tkër Skëköl e' alékä ibolökpa kos ki, e' mekerö ie' klö dikia e' panuk.

14 Ie' e' me'ttsaq ttèwà se' skéie etökicha ë, e' wa wépa dör ie' icha, esepa batse'wéítö buaë ichökle Skëköl a etökicha ë, kë batse'wé kianeiaq.

15 Nies Wiköl Batse'r tö ichè tö e' dör moki. Ie' tö iché Skëköl yëkköö ki i' es:

16 "Kawö döraë tå ye' tö ttè pa'ali meraë ie'pa a, e' tö ichè i' es:

Ye' ttè dalöiëno e' merdaë ie'pa er a,
etä ie'pa tö iiüteraë er bua' wa iwákpa er wa.

17 Ie'pa e' wamblö sulu kos,
kë e' bikeitsepaiq ye' tö."†

18 Es se' éna iané tö se' nuì olo'yane se' ki, kë se' kawötiaq ì skà muk Skëköl a se' nuì ki.

Se' a kawö mène shkowaq Skëköl wörki

19 A yampipa, e' kuëki i'ñe tå se' döwami buaë Skëköl dör batse'r taië shute e' ska', kë suarta', Jesús kötéwà ipé téné taië, e' batamik.

20 Kë yi döta'wà Skëköl wörki éanas wes kë yi dë'wà éanas Skëköl wé úshu nanetkëar datsi' buririë wa e' etmik es. Erë Jesús kötéwà se' skéie e' chè

† **10:17** Jeremías 31.33,34

datsi'ukuö jchënan e'tö. E' wa ñala pa'ali dö Skëköl ska', e' kköyë'ttsa ie' tö se' a, e' dör sene michoë e' ñalé.

21 Jesús dör se' sacerdote tajë. Ie' dör se' dör Skëköl icha, e'pa kos wökir.

22 E' kueki se' shkowä Skëköl wörki er moki wa ena erblë ie' mik yësyësë e' wa. Se' erbikè sulu e' pairiulettsa. Se' batse'ouletke, e' dör wes s'pa skuë buaë manene di' maneneë wa es.

23 Skëköl ttö mokië. I uk ie' kablë' se' a, e' weraëitö. E' wà panekesö kröröë. E' kueki se' e' tkowä darerë ttè e' a, kë tö ibikeitsè böt böt.

24 A' tö ibikeitsö tö wes a' a ñì kimermi as a' kí ñì daleritsö buaë, ñies as a' tö i buaë kí ù tajë ñì kimoie.

25 Se' ñì dapa'uke, e' kë olo'yar a' tö wes se' welepa woblane iwamblök es. E' skéie a' er kí diché iö ñita. E' yita mik se' tö isuë tö Skëkëpa Jesús datskene, e' kewö dökewatke, eta a' er kí diché iermi ñita.

26 Ttè mokië e' jchertke se' wa, erë e' ukuöki ta i sulu wamblekeiasö wöbla wa, e' ta kë i ku'ia jchë mè Skëköl a e' nuí olo'yoie se' ki.

27 Iwamblösö es, e' ta s'pauirke shulè wa, e' è tso' se' panuk. E' dör bö' ñarke tajë wa Skëköl tö ibolökpa ewerawa e'.

28 Ká iaiqë yi tö ttè daloiëno me'at Moisés tö, e' dalosewewa ta ikkatökwakpa dör bö'l ö mañal, e' ta ese wák ttekewa kë ulé klöule.

29 E' dör es, e' ta wépa tö Skëköl Alà dalosewewa ?wes esepa kë weirpa tajë shute? Jesús pë wa ttè pa'ali mène se' a e' wakaneone, e' pë tuë tajë e' wa ie'pa batse'one, erë isuekerakitö wes se' èse pë es.

Ñies Skëköl Wiköl er buaë ché se' a, e' chekerakitö suluë. ¿Wes ie'pa tkömishkar e' nuí ulà a?

³⁰ Skëköl mik se' båtsę e' tö ichè iyëkkuö kí i' es: "Ye' ë wökí iské wérke wè. Yi tö ì sulu wamble ese ské wérayö iki."‡ Ñies ichéitö: "Skëköl icha kos esepa shuleraë ie' tö."§

³¹ ;Se' ḥrwa Skëköl chök ulà a weinuk, e' dör siarë ichök!

³² Erë a' éna ianú tö mik kuaë Skëköl tö a' er ñì o' Jesùs tté buaë wa, e' kewö ska' ta pë' tö a' we'ik siarë Jesùs tté buaë kuékí. Erë e' kos dalë'ttsë' a' tö er bua' wa.

³³ Mikle ta pë' tö a' yë' suluë, ie'pa tö a' we'ik siarë sulitane wörki. Mikle ta a' wák er wa a' e' ché weinuk wépa wirke es esepa ta.

³⁴ Wépa wötene s'wöto wé a Jesùs tté kuékí, esepa su' a' tö er siarë wa, ie'pa kime' a' tö. A' wá ijcher tö ì bua'ie kë ertä'wa ese tso' tajë a' wá ká jaì a, e' kuékí mik pë' tö a' íyi kos yë'lur a' yökí, eta e' dalë'ttsë' a' tö ttsë'ne bua' wa.

³⁵ A' kë e' ökwa a' wirke e' yökí, e' ské merdaë a' a taië, e' kuékí iwöklö'ú a' tö darërë.

³⁶ A' wirke e' dalë'ttsök a' kawötä bërë er bua' wa as a' tö iù wes Skëköl kí ikiane es, ñies as ì buaë muk a' a ie' kablë' e' müitö.

³⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kí es, e' tö Cristo tté chè i' es:

"Wé kawötä dök e' datse kukuie,
e' kë kí kawö tköpa tajë.

³⁸ Erë wépa dör ye' icha serke yësyësë, esepa erblé buaë ye' mik, e' kuékí ie'pa ser michoë. Erë ie'pa wépa suanékä ta ye' ttè olo'yérakitö,

‡ **10:30** Deuteronomio 32.35

§ **10:30** Deuteronomio 32.36

e' t_a k_e ye' wa ie'pa w_{er}pai_a buaë."*

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö k_ij.

³⁹ Erë se' k_e dör w_{es} wépa tö Jesùs tté buaë e' olo'yé esepa es. Ie'pa weirdaë siarë aishkuö t_a. Se' erblöke buaë Jesùs mik, e' kuekj_i se' tsatkérdaë.

11

*Se' erblö Skëköl mik w_{es} këkëpa bak k_a i_aia_a
erblö' imik es*

¹ Erblè Skëköl mik, e' w_a kiane chè tö se' tö iklö'w_é mokië tö ì muk ie' kablë' panekesö, e' meraëitö se' a. Erë e' k_e w_{er}ta' j_iñe t_a, erë se' tö iklö'w_é yësyësë tö iw_a suerasö.

² Se' yépa bak k_a i_aia_a, e'pa bak erblök Skëköl mik, e' kuekj_i ie'pa y_e' ie' t_ot_o ie'pa dör buaë ie' w_öa.

³ Se' erblöke Skëköl mik, e' kuekj_i se' w_a ijcher tö ie' t_o íyi ultane y_o' iwák ttè wa. E' w_a kiane chè tö ì k_os w_{er}ta' suésö j_iñe t_a, e' y_one ì k_e w_{er}ta', e' ë wa.

⁴ Abel erblö' Skëköl mik, e' kuekj_i ì mé ie' t_o Skëköl a inuì k_i, e' dör bua'ie ì mé Caín tö, e' tsata. Abel erblé Skëköl mik, e' kuekj_i Skëköl tö ie' klö'w_é w_{es} p_e' buaë yësyësë es. Ñies ì mé ie' t_o Skëköl a e' w_{er} buaë Skëköl wa. Ie' blënew_abak k_a i_aia_a, erë ie' erblé Skëköl mik, e' tté pakarkei_a j_iñe t_a.

⁵ Enoc erblö' Skëköl mik, e' kuekj_i ie' k_e blënew_a. Ie' minetser ttsë'ka Skëköl w_a, e' kuekj_i k_e yi w_a ie' nu kune. Skëköl yëkkuö ichè tö k_am Enoc mi'tser Skëköl w_a, e' y_oki ie' w_{er} buaë Skëköl wa.

⁶ Yi isie shkakwa Skëköl wörki, ese kawöt_a iklö'uk tö moki Skëköl tso'. Ñies ie' kawöt_a iklö'uk tö w_{ep}a tö Skëköl yuleke er moki wa, esepa ulà a

* **10:38** Habacuc 2.3-4

iwà döraë. E' kuekì kë se' erblöku' Skëköl mik, e' ta kë se' a ì onuk wërmì buaë ie' wa.

⁷ Noé erblë' Skëköl mik, e' kuekì mik Skëköl tö ie' a iché tö ì sulu tköraë ká i' kì kë sùule yi wà ese, eta ie' tö ittè iuté. Ie' tö kanò bërie yué etö, e' a ie' ena iyamipa e' ë tsatkëne. E' wa ikkayëne tö imalepa kì nuù tso'. Ñies sene yësyësë dömi se' ulà a s'erblé Skëköl mik e' wa, e' de ie' ulà a.

⁸ Abraham erblë' Skëköl mik, e' kuekì mik e' tö iché ia: "Be' yú ká yë'yö tö imeraë be' a e' a," eta iiutéitö. Erë ie' kë wà ijcher tö ká wé a ie' mîrö, erë bet ta ie' yétsa iwák ká a.

⁹ Ie' erblé Skëköl mik, e' kuekì mik ie' de ká yëne ie' a ee, eta ie' sené wës s'dami shkal ser es. Ie' sené úla yöule datsi'tak wa, ese a. Ie' alà Isaac ena itala Jacob, e'pa ñies sené wës ie' es. Ñies ie'pa a ká e' muk Skëköl kablë'.

¹⁰ Ká bua'ie kë ertä'wa bikeitsbak Skëköl tö, yö'itö ká jaì a, e' wà pané Abraham tö. E' kuekì ie' sene' wës s'dami shkal ser es, e' dalë'ttséitö er bua' wa.

¹¹ Skëköl tö iyë' ie' a: be' alà köraka be' alaköl Sara e' ta. Erë ie' dewatke kékëpala aluë, ñies Sara wake' kë döta' alaë, erë ie' iklö'wé tö Skëköl kablë' ie' a e' weraëitö. E' kuekì diché mène ie' a alà koka.

¹² Ie' dewatke kékëpala aluë, erë es ie' de alaë. Ilà e' wa ileripa dë'bitü tajë kë shtar ekkë wës bëkwö tso' tajë ö ttsa'wö tso' tajë dayë kkömic kë shtar es.

¹³ Ie'pa ekkëpa kos erblë' Skëköl mik, kë ilo'yane ie'pa wà, es ie'pa blérulune. Ká muk Skëköl kablé ie'pa a, e' wà kë dë' ie'pa ulà a ie'pa tso'ia ttsë'ka e' dalewa. Erë ie'pa tö iklö'wé tö iwà döraë ie'pa ulà a aishkuö ta. E' dör ie'pa a wës ilo suè kàmië es. E'

kueki ie'pa tö iyë' tö ie'pa ser ká i' ki wes ká kuä'ki wakpa dami shkal es.

14 Wépa tö ichè es, e' wa iwënewa tö ie'pa tso'ia ká yulök iwákpa a.

15 Ie'pa mú tso'ia wé ie'pa manete, e' kë bikeitsök, e'ma ie'pa mi'mine buaë ká e' a.

16 Erë ie'pa tö ká bua'ie e' kkecheke, e' dör ká tso' ká jaì a. Skëköl tö ká e' yö'bak ie'pa a, e' kueki Skëköl kë jaëne tö ie' kiè ie'pa Këköl.

17-19 Skëköl kablé' Abraham a ttè i' wa: "Be' aleripa chökle, e'pa döraë Isaac wa." Erë e' ukuöki ta ie' tö iché ia: "Isaac ttowä mè ye' a ye' dalöioie." Ie' ki ikiane suè tö moki Abraham erblöke ie' mik, e' kueki ie' ima'wé es. Abraham erblé Skëköl mik, e' kueki moki ie' tö Isaac mekettsa wes Skëköl tö ie' a iyë' es. Ie' tö ibikeitsé tö ie' tö ilà ttewa, e' ta Skëköl a ishkerkamine, e' kueki ie' tö ittekewa. Erë bata ekkë ta Skëköl tö ie' wöklö'wé. E' kueki ichémisö tö e' dör wes Isaac kötewa shkenekane es.

20 Isaac erblé' Skëköl mik, e' kueki ie' tö iyë', ila'r Jacob ena Esaú, e'pa a tö aishkuö ta Skëköl er buaë chöraë ie'pa a.

21 Jacob erblé' Skëköl mik, e' kueki mik ie' blérkewa, e' kewö döketke, eta ie' tö iyë' italapa dör José ala'r e'pa a eköl eköl tö Skëköl er buaë chöraë ie'pa a. Nies Skëköl dalöié ie' tö ie' e' duedur ishko kéli mik e' dalewa.

22 José erblé' Skëköl mik, e' kueki mik ie' blérkewatke, eta ie' tö iché tö aishkuö ta Israel aleripa e' yörattsarak Egipto. Es ie' ichéat tö mik a' e' yettsa ká i' a eta ye' nu tso' blëule e' tsumi a' tö blëwa wé a' mírö ee.

23 Ņies Moisés yě ena imì, e'pa ḥerblé' Skëköl mik. Mik ie' kune', eta ie'pa tö isué tö alala buaala kune. Egipto blú tö iyë' tö Israel aleripa alala kürke wëpa, e'pa kos ttekelur. Erë Moisés yě ena imì, e'pa ḥerblé Skëköl mik, e' kueki ie'pa kë suane blu' ttè yoki. Ie'pa tö Moisés blé dökä si' mañat itsatkoie.

24 Moisés talane Egipto blú duöchkeie dalöiërta' taië. Erë ie' ḥerblé Skëköl mik, e' kueki mik ie' de këchke, eta e' kos watéttsa ie' tö. Ie' kë ki ikiane tö ie' kirwə Egipto blú duöchke.

25 Ie' a ta weinuk wépa dör Skëköl icha, esepa ta, e' dör buaë tköka sene sulu tö s'ttsë'weke buaë ekuölö ë, ese kos tsata.

26 I buaë döraë ie' ulà a aishkuö ta iskéie, e' ë ki ie' er me'rie. E' kueki ie' tö bikeitsé tö iweir kos wé pairine'bitu idì' wa s'blüie e' tté ki, e' dör buaë shute, íyi bua'bua tso' Egipto ese kos tsata.

27 Moisés ḥerblé' Skëköl mik, e' kueki ie' e' yéttsa Egipto, kë suane Egipto blú ulune yoki. Ie' e' tkewa darerà Skëköl kë wërtə' e' mik kë ilo'yane ie' wa.

28 Ie' ḥerblé Skëköl mik, e' kueki ie' tö Israel aleripa patké Ie'pa Yépa Yérulune Egipto e' kewö tkö'uk. Ie' tö ie'pa patké obeja pupula ttökwə ta ipé sklippök ie'pa ukkö kos e' mik. Ie'pa tö iwé es as Skëköl biyöchökaw patké Skëköl tö s'ttökulur, e' kë mi'wə u a alà wëm tsá kune, esepa kos ttökulur.

29 Israel aleripa ḥerblé' Skëköl mik, e' kueki ie'pa tkami Dayë Mat shua wes íyök ë ki shkè es. Erë mik Egipto wakpa mí ie'pa itoki, eta e'pa ki dayë uneka tö ie'pa kos ttélur.

30 Israel aleripa ḥerblé' Skëköl mik, e' kueki ie'pa shké ká kiè Jericó kköiëule e' pamik dökä ká kul. E' ukuöki ta ká e' kköiëule kos, e' tkënettsa iski.

31 Ņies alaköl sulusi kiè Rahab, e' erblë' Skëköl mik. E' kuekjí mik wëpa bël patkë' Josué tö Jericó weblök bër akir, etq; e'pa ki'wajtö bëreë blë' itsatkoie. E' kuekjí ie' kë dunewaqñak wëpa tö Skëköl ttë dalöséwéwá esepa tå.

32 Ye' a ikí yérmi taië. Gedeón ena Barac ena Sansón ena Jefté ena David ena Samuel ena Skëköl ttekölpa kos, e'pa kos tté pakarmi ye' a, erë ye' kë kawö kune i' tå ipakoie seraä.

33 Ie'pa ena pë' skà erblë' Skëköl mik wes ie'pa es, e' wa e'pa welepa e' aléka ká kuajkí kuajkí wakpa kí. Ņies ie'pa welepa ttë dalöiéno e' wakanewé yësyësë. Ņies Skëköl kablë' ie'pa a, e' wà de ie'pa ulà a. Ie'pa welepa tö ma'name kkö tsatéwá.

34 Ie'pa welepa kë kí bö' dakane ka. Ie'pa welepa ttekewatke tabè wa, e' tsatkée Skëköl tö. Ie'pa welepa kë diché tå', erë idiché iène. Ie'pa welepa nippé darërë tå ie' alékä ká kuajkí nippökwakpa kí.

35 Ņies alakölpa bak erblök Skëköl mik, e'pa welepa dëutöpa shkenekekane menene ie'pa a.

Pë' welepa skà erblë' Skëköl mik, e'pa klö'wéwá pë' tö tå iwe'ikérakitö taië siarë dö iduowá ekkë. Erë ie'pa erblé Skëköl mik, e' kë watënettsa ie'pa wa. Ie'pa wá ijcher tö ie'pa shkerdakane aishkuö tå sënoie buaë shute, e' kuekjí ie'pa ekemine áie, e' kë kinewá ie'pa wa.

36 Ie'pa welepa wayöne taië, bune siarë. Ie'pa welepa skà monewá tabechka yüle ttsa'ie ese wa, es iminerak s'wöto wé a.

37 Ie'pa welepa ttélur ák wa. Welepa ttélur jchëuletsa shushaqë. Ņies welepa ttélur tabè wa. Ie'pa bak shkök wì a dià a paiëule obeja kkuölit

ö chibo kkuölit wa. Ie'pa dör siärë, töiëne siärë, weine tajë.

³⁸ Ie'pa dör buaë shute, kě dör bua' tö ie'pa ser imalepä serke kā i' kī e' shuña. Erë ie'pa bak shkök wì a dià a kā sir poë wé kě yi serku' tajë ese ska' ö kabata a. Ie'pa bak senuk siärë ákuk a ö kauk a.

³⁹ Ie'pa ekkëpa kos erblë' Skëköl mik buaë, e' kuëki ie' wa ie'pa wëne buaë. Erë ie' kablë' ie'pa a, e' wà kám mer ie'pa a,

⁴⁰ ie' tö iskà bikeitséne bua'ie se' batamik e' kuëki. Ì buaë meke ie' tö se' a aishkuö ta, e' kiane ie' kī tö ie'pa ena se', e'pa ulà a idõ ñita. E' kuëki kám idõ ie'pa ulà a.

12

A' erblö Skëköl mik wës Jesúes

¹ A yamipa, se' erblöke Skëköl mik ena se' serke ie' a, e' dör wës s'tur e' aloka as ì merke siä e' dö se' ulà a es. Wépa erblë' Skëköl mik ká iaqiäe e'pa durulunebak, e' dör wës ie'pa tune e' ali'kabak es. Ie'pa ekkëpa dör tajë, e' kos erblë' buaë Skëköl mik, e' dör wës ie'pa iëne se' turke e' saulk es, tö is se' mir. E' kuëki ì kos tö se' wöklö'weke ese ulà watösö. Ì sulu wamblekesö, ese dör wës ttsa' mulitswa' s'klö mik es, e' kuëki ilo'yösö. Etä se' tuñú darëre dö mik se' dekä wé se' mi'kerö ee.

² Se' er mùwà Jesúes ë ki. Se' erblöke Skëköl mik e' wérke Jesúes wöki tsawe dö bataie. Ie' kötewà krus mik, e' dör jaë tajë, erë e' kë ki ie' tkine yës. Ie' wa ijcher tö ie' ttsë'rdaë buaë aishkuö ta, e' kuëki idalë'ttséitö er bua' wa. I'ñe ta ie' tkérka dalöiërt'a' tajë Skëköl tkér ikulé ki e' ulà bua'kka.

3 Pë' sulusipa tö ie' we'ik tajë, e' kos dalë'ttséitö. E' bikeitsö buaë ąs a' kě shtrirwą ęrblök Skéköl mik ta ilo'yè.

4 Mokj a' tso' ńippök sene sulu ta, e' kueki a' weirke tajë, erë kam a' weir dõ a' duōwą pë tér tajë ekkë wes Jesúš es.

5-6 Skéköl yëkkuö kij ie' tö a' pattè wës ie' ala'r es, wësua e' chowa a' éna, e' tö iché i' es:

"A ye' alà, wépa kos dalér Skéköl éna, esepa paruekeitö.

Wépa klö'wé ie' tö ila'rie, esepa uñekeitö.

E' kueki mik ie' tö be' parueke, etä e' kě watöksa be' tö.

Mik be' uñekeitö, etä kě be' ęrianuk."*

Es itso' kitule Skéköl yëkkuö kij.

7 A' weirke kos, e' wa Skéköl tso' a' paruök, e' kueki e' dalë'ttsö ęr bua' wa. A' parueke e' wà kiane chè tö ie' tö a' sué wes ie' ala'r es. ¿Wé a' wą isüule tö alala kě parueta' iyé tö?

8 Skéköl kě tö a' paruè wës ila'r ultane es, e' ta e' wà kiane chè tö a' kě dör ie' ala'r chökle, a' dör wës nälä alé es.

9 Mik se' bak ala'rla, etä se' yé tso' ká i' kij, e'pa tö se' parueta' ta ie' dalöiè se' tö. E' dör es, e' yitä buaë se' kawötä S'yé tso' ká jai ą e' dalöiök tajë ąs sene michoë dõ se' ulà ą.

10 Se' yé tso' ká i' kij, e'pa tö se' parueta' ekuölö ę wës ie'pa wa iwér buaë es. Erë Skéköl tö se' parueke se' kimoie ąs se' ser batse'r wës ie' es.

11 Mik se' padurke, etä e' kewö ska' ta kě ittsë'r buaë idalëne s'mik. Erë s'wöblane iwa, e' ta s'serdaë bërë yësyësë.

* **12:5-6** Proverbios 3.11-12

12 E' kuęki a' er diché ióne. A' ęrblöke Jesús mik, e' kě armi a' tö a' shtrine kuęki.

13 A' shkő kekraë ttè yésyésë e' ñalé wa ąs a' wépa kě ęrblökų' buaë Jesús mik, shkökeią węs s'klö kranewą shkő es, esepa kě kí ąrdö, e' skéie ie'pa buarne tą ishkōmi buaë.

Skëköl er buaë ché se' a, e' kě watarttsa

14 A' e' mú senuk bërë sulitane tą. Nies a' e' mú senuk batse'r węs Skëköl kí ikiane es. Yi isie kě serkü' es, ese kě tö Skéképa Jesús suepa.

15 A' ñì kkö'nú buaë ąs Skëköl er buaë chöke se' a, e' kě watottsa yi tö. Yi tö iwätéttsa, ese dör a' shua węs kalkua sulusi tskirką es. Mik ideka, eta imalepa taię sulu'wéwaitö.

16 A' kě kàne trënu. A' kě kàne ì dör batse'r ese dalöseukwą węs Esaú es. Ie' dör iyé alà tsá, e' kuęki iyé íyi kuđ meke ie' a. Erë e' watottsa ie' tö iël a chkë tka' etkë, e' ē skéie.

17 A' wą ijcher tö e' ukuöki tą ie' kí ikiane tö iyé mú er buaë chö ie' ą wes ie'pa wöblar alà wém tsá kune ese a er buaë chök es. E' kiéitö iyé ą jè wa kköchë wa taię, erë kě węs ie' ą iónukia, iwake' watenettsa.

18 I'ñe tą a' kě döky' Skëköl wörki węs ká iąiąę se' yépa dë'rö ie' ska' es. Mik ie'pa dökewatke Sinaí kébata ą, eta ká ttsenewą mía ttsettseë, e' shua bö' taię ñarke kabata kí, siwa' bitsirke darérë, e' kos ttsé ie'pa tö sué ie'pa tö.

19-20 Duk blarke taię ttsé ie'pa tö. Nies Skëköl ttöke e' ttsé ie'pa tö. I' ché ie' tö ie'pa a, e' yoki ie'pa suane taię. Ie' iché ie'pa a: "Yi dekä kabata i' kí, se' ö iyiwak, ese kawöta ttewą ák wa." Ttè e' kě

dalë'ttsënu^k ie'pa a. E' kue^ki ie'pa kköché tajë tö mü kë ittöia^q ie'pa ta^q.

²¹ Moki i sué ie'pa tö, i ttsé ie'pa tö e' tö ie'pa suawé tajë. Ñies Moisés wák kköchöwéitö ta ichéitö: “¡Tajë ye' painéka suane ë wa!”

²² Erë i'ñe ta^q kë idör es a' a. E' skéie a' detke kabata kë wërt^qa'kiè Sión kék^qbata ee^q, e'dör Jerusalén tso' ká jai^q a e'. Ee Skëköl chök sérke. Ee ie' biyöchök^qwakpa tso' tajë, kë shtarta' ekkë, e'pa daparke ie' kikökka^q.

²³ Ee wépa kos de Skëköl alà tsáie esepa tso' ñì dapa'uk ttsé'ne bua' wa. Ie'pa kiè tso' kitule yëkkuö tso' ee^q e' ki, e'pa shu^q a' dör. Ee a' detke Skëköl dör sulitane shulök^qwak, e' wörki^q. Ñies a' detke pë' bak senuk yësyësë ká i' ki, esepa ta ñita. Ie'pa yuétke Skëköl tö yësyësë, kë i kianeia^q ie'pa ki.

²⁴ Ñies a' detke Jesús ska', ie' dör ttè pa'ali me' Skëköl tö se' a, e' kanéukwak. Ie' kötéw^qa ipë tène tajë, e' wa se' batse'wé Skëköl tö. Ie' kötéw^qa e' dör s'tsatkoie, e' kë dör wës Abel kötéw^qa, e' nuí ki iël tsaiëne es.

²⁵ E' kue^ki a' e' kkö'nú. Skëköl ttöke a' ta^q, e' kë watarttsa^q. Ká iaiq^q wépa ta^q ie' ut ká i' ki, e' watë'ttsa^q ie'pa tö, e' nuí kë ulà a ie'pa bakyal, e' ta^q ñwës se' tköyalmi i'ñe ta^q ie' ttöke ká jai^q a e' ttö watéttasö e' nuí ulà a?

²⁶ Ká iaiq^q mi^k ie' ut ie'pa ta^q, eta^q e' tö ká i' wötiö' darërë. Erë i'ñe ta^q ie' ichë: “kawö döraë ta^q ká i' wöti^qwéraëyö etökichane, erë kë dör ká i' ë, ñies ká jai^q kos wöti^qwéraëyö.”[†]

²⁷ Mik ie' tö iché es, eta^q e' wà kiane chè tö íyi kos yö'itö wöti^qrta^q, ese wöti^qwéraëitö, skerattsa^qitö as i

[†] 12:26 Hageo 2.6

kĕ wötirta' kĕ ert'a'wa, ese ë ątne iskéie.

28-29 Î blúie Skëköl tso' e' a se' tso', e' kĕ wötirta' kĕ ert'a'wa. E' kueki wéstela chđsö ie' a. Ie' dalđ tă' tajé wès bö' ñar tajé es, e' kueki ie' dalöiösö tajé suane wa, wès ie' wa iwér buaë es.

13

Wes Jesús mik erblökawakpa kawötä senuk

1 A' ñì daléritsö buaë kekraë ñì ëlpaie, kĕ ilo'yar.

2 Yi kĕ suule a' w , ese de a' u  , et  iki w  bua . Welepa tö io' es et  Skëköl biy ch kawakpa d 'w  ie'pa u  , er  e' k   ne ie'pa  na. E' kueki k  a'  na ich kwa s'malepa ki kw  bua  a' u  .

3 S'yamipa tso' w t ule s'w to w   , esepa k m  w s a' w kpa tso' w t ule ie'pa t  ñit  es. S'yamipa welepa weirke Jesús tt  kueki, et  a' tö ibikeits  w s a' w kpa weirke es.

4 S'senew bak e' tt  dal i . W pa tö tt  e' dal se w w  tr  wa   wa esepa w meratt  weinuk Sk k l t . E' kueki k  a' tr nuk y s. K  a' tö s'senew bak dal se ukw .

5 K  a' er mukw  inuk l k  y s. Sk k l t  iy 'bak i' es: "Ye' k  t  be' mepa t y s, ye' t  be' kk 'n  micho ."* E' kueki   tso' a' w ,  s e' t  a' tts '   bua .

6 Se' erbl ke Sk k l mik, e' kueki k  se' suane   y k . Se' t  ich mi w s itso' kitule Sk k l y kku  k  es, e' t  ich :

"Sk k l d r ye' k mukwak,
e' kueki   w mi s'dits  t  ye' t , e' k  y k  ye'
suane."†

* **13:5** Deuteronomio 31.6 † **13:6** Salmo 118.6-7

7 A' wökirpa bak a' wöbla'uk Skëköl ttè wa, e'pa ska' a' er ąnúne. Wès ie'pa bak sənuk kos ena wès ie'pa blënewa, e' bikeitsö buaë tə a' erblö Jesúus mik wès ie'pa es.

8 Jesucristo kë manerta'. Wès ie' dör ká iaiqäe, es ie' dör jñie, ñies es ie' döraë aishkuö tə kekraë.

9 E' kuęki kë a' e' muktsa e' kitö'uk ttè kuą'ki kos kë dör Jesúus tté mokj ese wa. Ttè dalöiëno wéle tö ichè tö chkè wésele kë katar. Ttè ese kos kë dör iie bua' se' er diché ioie. Wépa tö ttè ese dalöieke, e' kë tö ie'pa kimepa. Erë Skëköl er buaë chöke se' a, e' je' tö se' er diché ièmi buaë.

10 Sacerdotepa bak ką' tso' íyi moką Skëköl a e' wakanéuk, e'pa a kawö mène iyiwak ña'wékewa ką' e' ki ese chkà kak katök. Erë se' erblöke Jesúus mik, e' dör wès ką' ñe' wakanewekerakitö es, ie' wa se' tsatkérmi. Erë wépa tso'ia erblök ką' ñe' mik, esepa kë a e' tsatkénuk.

11 Iywak jchök sacerdote kibi bak duas bik ekkë nuù olo'yoie, ese pë tsükmi ie'pa bak Skëköl wé shu batse'r taië shute ee. Erë iyiwak ese nu ña'ukwa ie'pa bak ie'pa ká döwə e' wishet.

12 Es ñies Jesúus kötéwa Jerusalén kköiëule e' wishet se' batse'woie ipë wa.

13 E' kuęki kë se' erblöia judiowak ttè dalöiëno e' mik. Mishka bánet Jesúus tə weinuk jaenuk wès ie' weine jaëne es.

14 E' wà dör tö ká i' a kë se' wə ká tə' wès Jerusalén es. E' skéie ká yöbië doią aishkuö tə, e' panuk se' tso' kröröe.

15 E' kuęki Skëköl kikökasö kekraë Jesucristo batamik. E' dör buaë wès iyiwak jchësö mè ie' a idalöioie es. E' kuęki ikikökasö s'wák kkö wa.

16 Kë a' éna ichökwa ì buaë úk ena ñì kimuk. E' dör buaë ñies wës íyi mekesö Škëköl a es. A' tö iwé es, e' tą e' wér buaë ie' wa.

17 A' wökirpa wöñirke taię a' kkö'nè batamik. Ie'pa éna iane tö e' kí ie'pa chakerane Skëköl tö. E' kueki ie'pa ttõ iutõ ena idalöiö. E' ú as ie'pa ttsë'ù buaë ikanè tö, kë kköchöku'. A' kë tö iwè es, e' tą e' kë dör buaë a' a.

18 A' tö ikiö Skëköl a kekraë sa' ki. Sa' wa ijcher tö sa' er kë tö sa' kkateku' i ki. Kekraë sa' e' ché senuk buaë yësyësë.

19 Ñies ye' kköchö a' a tö a' ikiö Skëköl a as ie' tö ye' a ikewö mù tö ye' mi'ne bet a' weblök.

YékkuÖ shtökawak e' chéat

20-21 Skëköl dör sene bërë mukwak e' tö Skëkëpa Jesúsh shkeo'kane. As ie' tö ì kos kiane a' kí senoie wës ie' kí ikiane es, e' mù a' a. Ñies ì wér buaë ie' wa as ese kos úk ie' tö a' kõ Jesucristo diché wa. Jesúsh tö ttè pa'ali yöbië mène se' a, e' kaneo' ie' pë wa. Ie' dör se' kkö'nukwak kibiie. ¡Cristo kikökasö taię kekraë! Es e' idir.

22 A yampipa, ttè böt mañat i' shtéyö a' pattoie, e' mú klö'ù a' tö er bua' wa.

23 Ñies ye' kí ikiane tö a' wá ijchenú tö s'yami Timoteo bak wöteule, e' yënettsane. Ie' de bet ye' ska', eta ye' wá ie' mi'ke e' tą mik ye' mi'ke a' weblök eta.

24 A' wökirpa kos ena s'batse'r malepa kos shke'ú ña. Ñies s'yampipa dör Italia wakpa tso' ye' tą, e'pa tö a' shke'wémi.

25 As S'yé er buaë chö a' ultane a.

**Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca